

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L5@regeringskansliet.se.

Remissyttrande över betänkandet *Skärpta straff för brott i kriminella nätverk* (SOU 2021:68)

Ert dnr Ju2021/03004

Domstolsverket har granskat betänkandet *Skärpta straff för brott i kriminella nätverk* (SOU 2021:68) mot bakgrund av den verksamhet som bedrivs av myndigheterna inom Sveriges Domstolar, dvs. utifrån hur förslaget kan tänkas påverka verksamheten ekonomiskt, organisatoriskt och utbildningsmässigt. Granskningen har även omfattat hur förslaget kan påverka verksamhetsstöd, arbetsformer eller rättssäkerheten generellt.

I betänkandet konstateras att det finns ett samband dels mellan narkotikahandeln och de kriminella nätverken, dels mellan narkotikahandeln och det våld som förekommer i kriminella miljöer. Utredningen har i linje med detta lämnat förslag om att det för narkotikaförsäljning ska införas ett minimistraff om sex månaders fängelse samt att den, om än mycket begränsade, möjligheten att betrakta försäljning av narkotika som ringa brott ska avskaffas (se särskilt avsnitt 10.6.2, s. 349 ff.). Domstolsverket instämmer i att arbetet mot narkotika utgör en viktig del i att bekämpa de kriminella nätverken och deras brottslighet. Nyss nämnda förslag innebär, såsom påpekas i betänkandet (s. 361), en mycket kraftig straffhöjning i förhållande till vad som gäller idag. Straffhöjningen träffar inte heller endast de narkotikaförsäljningar som kan ha en koppling till de kriminella nätverk, utan avses gälla generellt. Mot bakgrund av detta anser Domstolsverket att följderna av ett eventuellt genomförande av förslagen bör belysas ytterligare utifrån proportionalitetssynpunkt.

Det är svårt att bedöma vilken ekonomisk påverkan som förslagen får för Sveriges Domstolar. Förslagets kostnadsmässiga konsekvenser måste betraktas i ett större perspektiv som inbegriper bl.a. bedömningar av vilka prioriteringar som kommer att ske hos Polismyndigheten, hur den totala brottmålsutvecklingen kommer att se ut samt hur stor den förväntade ökningen av förhandlingstiderna kommer att bli. Att med säkerhet uppskatta kostnaderna för detta låter sig inte göras. Detta gäller även kostnadseffekterna av föreslagna nykriminaliseringar.

När det gäller förändringen av häktningspresumtionen i 24 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken och förekomsten av ett ökat antal förtursmål (fristmål) gör utredningen ett försök att uppskatta kostnadsökningen. Uppgifterna

som har använts är i och för sig korrekta, men det framstår som mycket grova uppskattningar med osäkra utgångspunkter. Såsom framgår på s. 472 f. i betänkandet bör förslagen beaktas på en aggregerad nivå vid övervägande av den långsiktiga finansieringen av bl.a. domstolarna. Det finns annars en betydande risk att reformer som var för sig framstår som begränsade till sin omfattning sammantaget leder till en ökning av arbetsbördan på ett sätt som negativt påverkar möjligheterna att klara respektive uppdrag.

Sammanfattningsvis är Domstolsverket tveksam till utredningens bedömning att Sveriges Domstolar kan hantera förslagen inom givna anslagsramar. Domstolsverket befarar att förslagen, satta i sitt sammanhang, kan komma att leda till kostnadsökningar som inte kan hanteras inom givna anslagsramar. Domstolsverket kommer därför löpande följa brottmålsutvecklingen och vid behov yrka ökade anslagsmedel.

Domstolsverket har, utifrån övriga aspekter som har granskats, inget att invända mot de förslag som framförs i betänkandet.

Detta yttrande har beslutats av rättschefen Charlotte Driving. Föredragande har varit juristen Karin Gustafsson.

Charlotte Driving

Karin Gustafsson